

07.03.2018

Dnro 18/62/18

kirjaamo@tem.fi

paula.laine-nordstrom@tem.fi

Asia: Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Valtakunnansyyttäjänvirastolta lausuntoa rikoslain muutosehdotuksesta liittyen liikesalaisuuskäsitteen yhtenäistämiseen.

Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, Sisä-Suomen syyttäjänviraston kihlakunnansyyttäjän Matti Jakosuo laatimana lausuntonaan seuraavaa;

1. Nykyinen tilanne yrityssalaisuustunnusmerkistöjen osalta

Valtakunnansyyttäjänviraston käsityksen mukaan voimassaolevat rikoslain yrityssalaisuustunnusmerkistöt ovat kattava ja toimiva rikosoikeudellinen järjestelmä, joka suojaa yrityssalaisuuden haltijaa sekä mahdollista yhteistyötä, jolle yrityssalaisuus on uskottu.

Nykyisessä määritelmäsäännöksessä yrityssalaisuus on määritelty koko elinkeinotoiminnan kattavaksi yläkäsitteeksi, joka pitää sisällään liike- ja ammattisalaisuuden sekä muun vastaavan elinkeinotoimintaa koskevan tiedon, jonka elinkeinoharjoittaja pitää salassa ja jonka ilmaiseminen olisi omiaan aiheuttamaan taloudellista vahinkoa joko hänelle tai toiselle elinkeinonharjoittajalle, joka on uskonut tiedon hänelle. Koska yrityssalaisuuden käsite selkeästi pitää sisällään kaikki edellä mainitut tietoryhmät, ei lainsoveltamistilanteissa ole tarpeen määritellä minkä ”alakäsitteen” piiriin tarkasteltavana oleva tieto mahdollisesti kuuluu. Nykyinen sääntely suojattavan tiedon osalta on kattava ja tarkoituksenmukainen.

2. Ehdotetun liikesalaisuuskäsitteen kattavuus

Yrityssalaisuusrikoksilla suojattava tieto on epäyhtenäistä. Suojattavan tiedon sisältö vaihtelee riippuen muun ohella toiminnan laadusta, toimialasta, tiedon luonteesta sekä tietoa käyttävän henkilön ammattitaidosta. Tunnusomaista suojattavalle tiedolle on kuitenkin (HE 66/1988), että se sisältää elinkeinotoimintaa koskevaa tietoa eikä tarkempaan rajaukseen ole tarvetta, koska

07.03.2018

Dnro 18/62/18

elinkeinotoiminnassa tarvitaan mitä erilaatuisempaa kilpailijoilta suojattavaa tietoa. Tämän takia rikoslain muutosehdotuksessa on huomioitava, ettei yrityssalaisuudelle vakiintuneesti muodostunutta soveltamisalaa kavenneta.

Tiedon määrittelemisen yrityssalaisuudeksi edellyttää, että tieto koskee elinkeinotoimintaa. Lisäksi liikesalaisuuslain yksityiskohtaisissa perusteluissa lausutaan muun ohella, että tiedolla on oltava taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa (2 §). Kuitenkaan rikoslain muutosehdotuksen perusteluissa ei määritellä elinkeinotoimintaa tai edes viitata elinkeinotoiminnan osalta liikesalaisuuslain yksityiskohtaisiin perusteluihin. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että määritelmäsäännökseen (11 §) lisättäisiin elinkeinotoiminnan määritelmä. Määritelmä voisi olla hyvinkin lyhyt "Yrityssalaisuusrikoksissa (liikesalaisuusrikoksissa) elinkeinotoiminnan käsite on ymmärrettävä laajasti. Elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan erityisesti ammatin tai elinkeinon harjoittamista tulon tai muun hyödyn saamiseksi toiminnasta vastaaville luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille".

Muutosehdotuksessa esitetään uuden käsitteen "liikesalaisuus" käyttöön ottamista rikoslaissa ja yrityssalaisuuskäsitteen poistamista lainsäädännöstä. Liikesalaisuuden sisältö määriteltäisiin ainoastaan viittaamalla liikesalaisuuslain 2 §:n 1 kohdassa määriteltyyn liikesalaisuuden sisältöön. Muutosehdotuksessa lisäksi todetaan, ettei säännöksessä enää erikseen mainittaisi ammattisalaisuutta tai muuta vastaavaa tietoa ja ammattisalaisuus sisältyisi liikesalaisuuslain 2 §:n perusteluissa kuvatuin tavoin liikesalaisuuden käsitteeseen.

Liikesalaisuuslain hallituksen esityksessä (luonnos) erikseen lausutaan, että "Tämän lain mukainen liikesalaisuuden määritelmä kattaisi myös ammattisalaisuuden. Ammattisalaisuudella on erotuksena liikesalaisuuteen tarkoitettu enemmän vapaiden ammattien harjoittajien, kuten yksityisten lääkärien, arkkitehtien, asianajajien, itsenäisesti toimivien muotoilijoiden tai suunnittelijoiden taidollisia ja tiedollisia salaisuuksia." *Muun vastaavan elinkeinotoimintaa koskevan tiedon* osalta liikesalaisuuslain hallituksen esityksessä ei ole erillisiä perusteluja sen sisältymisestä liikesalaisuuden käsitteeseen. Tämän vuoksi epävarmaksi jäisi, kattaako uusi liikesalaisuuden määritelmä muun vastaavan elinkeinotoimintaa koskevan tiedon, joka ei olisi luokiteltavissa liike- tai ammattisalaisuudeksi.

Edellä lausutun perusteella rikoslain muutosehdotuksen 11 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin tulee tarkemmin kuvata liikesalaisuuden sisältö. Liikesalaisuus tulisi määritellä koko elinkeinotoiminnan kattavana yläkäsitteenä, joka sisältää myös ammattisalaisuuden ja muun vastaavan elinkeinotoimintaa koskevan tiedon, silloin kun liikesalaisuuslain 2 §:n edellytykset täyttyvät.

Liikesalaisuuden ja sen sisällön riidaton ja yksiselitteinen tulkinta on ensiarvoisen tärkeää lainsoveltamisen kannalta. Rikoslain muutosehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (4 § ja 11 §) olevat lausumat "Uusi liikesalaisuuden käsite vastaisi **olennaisilta osin** aikaisempaa yrityssalaisuuden käsitettä" ja "Tarkoituksena ei ole **olennaisesti** muuttaa yrityssalaisuusrikoksia koskevien säännösten soveltamisalaa

07.03.2018

Dnro 18/62/18

ja kattavuutta" ovat ristiriidassa muutosehdotuksessa olevan lausuman kanssa "Muutokset ovat teknisluonteisia". Kyseiset ristiriidat tulee korjata joko siten, että "olennaisuus" -sanat poistetaan em. kohdista tai kirjoitetaan muutosehdotukseen auki, mitä muutoksia yrityssalaisuuden käsitteeseen sekä yrityssalaisuusrikosten soveltamisalaan on tarkoitus tehdä.

Ottaen huomioon, että käsitteitä yrityssalaisuus, liikesalaisuus sekä liike- ja ammattisalaisuus on oikeuskirjallisuudessa ja oikeuskäytännössä tulkittu hyvin samansuuntaisesti, on perusteltua yhdenmukaistaa rikoslaissa käytettävää käsitettä muun liikesalaisuuksia koskevan lainsäädännön kanssa. Koska liikesalaisuuden käsitteen määrittely ja sen sisältö ovat käytännön lainsoveltajalle olennaisen tärkeitä, muutosehdotuksessa esitettyjä perusteluja tulisi täsmentää.

3.Yhteistyökumppanille kuuluvan liikesalaisuuden suoja

Nykyinen yrityssalaisuusmääritelmä (11 §) pitää sisällään liike- ja ammattisalaisuuden lisäksi muun vastaavan elinkeinotoimintaan liittyvän tiedon, jonka elinkeinoharjoittaja pitää salassa ja jonka ilmaiseminen olisi omiaan aiheuttamaan taloudellista vahinkoa joko hänelle *tai toiselle elinkeinonharjoittajalle, joka on uskonut tiedon hänelle*.

Tietty yrityssalaisuutta sisältävä tieto voi olla eri perusteilla monen elinkeinoharjoittajan hallussa. Tällaisessa tilanteessa kaikki elinkeinonharjoittajat saavat toisistaan riippumatta suojaa yrityssalaisuusrikoksia vastaan. Tästä tulee erottaa tilanne, jossa elinkeinoharjoittaja luovuttaa yrityssalaisuuden sopimusperusteisesti yhteistyökumppaniyhtiön/tyhtiöiden haltuun (esim. alihankkija, lisenssinhaltija). Tässäkin tilanteessa kummankin (kaikkien) yhtiön hallussa olevaa yrityssalaisuutta suojataan nykyisen yrityssalaisuusmääritelmäsäännöksen perusteella. Erittäin tärkeää on, että yhteistyökumppanien hallussa oleva yrityssalaisuus (liikesalaisuus) saa kattavaa suojaa.

Rikoslain muutosehdotuksen määritelmäsäännöksen (11 §) mukaan liikesalaisuudella tarkoitetaan liikesalaisuuslain 2 §:n 1-kohdassa määriteltyä liikesalaisuutta. Rikoslain muutosehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ei kuitenkaan mainita kuka katsotaan liikesalaisuuden haltijaksi tai millä perusteella yhteistyökumppanin hallussa oleva liikesalaisuutta suojataan.

Viitatussa liikesalaisuuslain kohdassa (2 § 1-kohta) ei määritellä liikesalaisuuden haltijaa tai yhteistyökumppanin hallussa olevaa liikesalaisuutta. Tämän kohdan (1 kohta) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan ainoastaan suojan piiristä (a-kohta), että "Liikesalaisuus voi olla esimerkiksi tunnettu kahdessa tai useammassa saman alan yrityksessä. Liikesalaisuus ei olisi yksinoikeus, vaan tieto voisi olla laillisesti yhtä aikaa useamman tahon liikesalaisuus". Tällä tarkoitetaan edellä käsiteltyä tilannetta, jossa yrityssalaisuus (liikesalaisuus) voi olla monen elinkeinoharjoittajan hallussa samanaikaisesti.

Liikesalaisuuslain 2 §:n 2-kohdassa käsitellään liikesalaisuuden haltijaa ja todetaan,

07.03.2018

Dnro 18/62/18

että liikesalaisuuden haltija voisi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolla on laillinen määräysvalta liikesalaisuuteen. Lisäksi kohdassa lausutaan, että liikesalaisuuden alkuperäisen haltijan lisäksi myös esimerkiksi lisenssinhaltijat voisivat puolustaa liikesalaisuutta. Tässä tarkoitetaan edellä kuvattua yhteistyötahon hallussa olevaa yrityssalaisuutta (liikesalaisuutta).

Edellä olevan perusteella rikoslain muutosehdotuksen määritelmäsäännöksen yksityiskohtaisiin perusteluihin (11 §) tulee lisätä omana kappaleenaan määritelmät liikesalaisuuden haltijasta, yhteistyökumppanin hallussa olevasta liikesalaisuudesta sekä liikesalaisuuden oikeudettomasta hankkimisesta, käyttämisestä tai ilmaisemisesta aiheutuvan vahingon voivan kohdistua liikesalaisuuden haltijaan tai toiseen, joka on uskonut tiedon hänelle. Lisäksi viittaus tältä osin tulisi tehdä myös liikesalaisuuslain hallituksen esityksen (luonnos) 2 §:n 2 kohdassa esitettyihin perusteluihin.

4. Rikosnimikkeiden loogisuus

Luonnoksessa rikosnimikkeitä ei ehdoteta muutettaviksi, koska nimike on tekoa kuvaava ja on perusteltua tehdä ero rikoslaissa rangaistavaksi säädetyn käyttäytymisen ja muiden liikesalaisuuteen kohdistuvien tekojen välillä.

Muutosehdotuksessa esitetään, että rikoslakiin jäisi rikosnimikkeinä yritysvakoilu, yrityssalaisuuden rikkominen ja yrityssalaisuuden väärinkäyttö. Rikoslaista kuitenkin poistettaisiin yrityssalaisuuden määritelmä ja lisättäisiin liikesalaisuuden määritelmä. Tunnusmerkistöissä (yritysvakoilu, yrityssalaisuuden rikkominen ja yrityssalaisuuden väärinkäyttö) myös viitattaisiin liikesalaisuuteen. Tältä osin tulee kiinnittää huomiota siihen, etteivät rikosnimikkeet enää parhaalla ja loogisimmalla tavalla kuvaa menettelyn kohdistumista liikesalaisuuteen vaan yrityssalaisuuteen, jota ei määritellä rikoslaissa tai missään muuallakaan.

Edellä lausutun perusteella rikoslain muutosehdotuksessa esitetyt rikosnimikkeet tulisi muuttaa tunnusmerkistöjen sisältöä vastaaviksi. Rikosnimikkeet voitaisiin kirjoittaa esimerkiksi muotoon liikesalaisuuden vakoilu (4 §), liikesalaisuuden rikkominen (5 §) ja liikesalaisuuden väärinkäyttö (6 §).

Valtakunnansyyttäjä

Raija Toiviainen

Valtionsyyttäjä

Ritva Sahavirta